

# Gildebrief



Het Gilde van



Molenaars



Ambacht van molenaar  
is bijgeschreven in de Inventaris  
Immaterieel Erfgoed Nederland

Het Gilde van Molenaars

42e jaargang no. 4 december 2023



# COLOFON

## Gildebrief

De Gildebrief is het verenigingsblad van Het Gilde van Molenaars (GVM) en verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 2.500 stuks in de maanden maart, juni, september en december.

Alle leden van de vereniging hebben het recht in de Gildebrief artikelen te plaatsen, hun mening te uiten en kanttekeningen bij het beleid van de vereniging te plaatsen. Het hoofdbestuur van Het Gilde van Molenaars is niet verantwoordelijk voor deze uitingen en kan hierop niet worden aangesproken.

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van artikelen berust bij de auteur.

De redactie is, tenzij anders vermeld, verantwoordelijk voor het geheel als blad.

## Abonnement niet leden

Niet leden van het Gilde kunnen zich abonneren op de Gildebrief door donateur van het Gilde te worden voor het minimale bedrag van 15 Euro.

## Advertenties

Voor bedrijven of instellingen die gelieerd zijn aan 'de molenwereld' bestaat de mogelijkheid in de Gildebrief te adverteren. Informatie is verkrijgbaar bij de boekhouder (zie hieronder).

## Bestuur van Het GVM

Voorzitter/veiligheid  
Erik Kopp  
voorzitter@gildevanmolenaars.nl

Secretaris  
Tom Kreuning  
Molenkade 8, 1829 HZ Oudorp NH  
secretaris@gildevanmolenaars.nl

Penningmeester  
Geert Jonker  
penningmeester@gildevanmolenaars.nl

Opleidingscoördinator  
Kees Kammeraat  
opleidingscoördinator@gildevanmolenaars.nl

Afdelingscoördinator  
Annie Driessen  
afdelingscoördinator@gildevanmolenaars.nl

PR & Promotie  
Peet Wessels  
06 - 2120 7895  
communicatie@gildevanmolenaars.nl

## Ledenadministratie

Piet van Doorn  
ledenadministratie@gildevanmolenaars.nl

## Vertrouwenpersoon

Ada Meurs, 06 - 1676 6741  
Willem van Breenen, 06 - 1121 4414

## Verzekering

Jan Wieffer  
verzekering@gildevanmolenaars.nl

## Boekhouding

Andrien Muijsers  
boekhouding@gildevanmolenaars.nl

## Examencoördinator

Wilma Dondergoor  
examencoördinator@gildevanmolenaars.nl

## Bliksemafleidercontrole

André Canrinus  
bliksemafleidercontrole@gildevanmolenaars.nl

## Veiligheidscoördinator

Erik Kateman  
veiligheid@gildevanmolenaars.nl

## Steunpunt molenbotoop

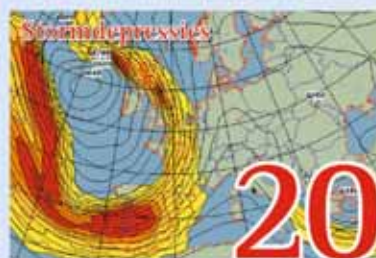
Vereniging De Hollandsche Molen  
Zeeburgerdijk 139, 1095 AA Amsterdam  
020 - 623 8703, dhm@molens.nl

## Rekeningnummers

IBAN NL40 TRIO 0198 54 28 95 (algemeen)  
IBAN NL26 TRIO 0198 55 85 70 (Gildeverzendingen)  
BIC TRIONL2U

## In deze Gildebrief:

## December 2023



'Dinges'	4
In Memoriam Nel van Leijen	5
Kerstster in top	6
Jubileum Dirk-Jan Abelskamp	11
Renovatie voor molen Veenpark	12
Wim Ruiter, 40 jaar molenaar	14
Eloïse Broekhuizen geslaagd	15
Lintjesregen	16
De molens van Hoogeveen	17
Geslaagden najaarsexamens 2023	18
Het plaatsen van Bremerneuzen	22
Ode aan de molenaar: Hoe geef ik een boek uit (deel 1)?	24
Onwillig	26

## Redactie Gildebrief

Hoofdredactie: Bas de Deugd  
Namens bestuur: Tom Kreuning  
Redactieadres: Dirk Karsstraat 47,  
4143 AX Leerdam  
redactie@gildevanmolenaars.nl  
Tekstredactie: Barend Zinkweg  
Eindredactie: Johan van de Bunt

## Vormgeving

Studio De Bunschoter



## Druk

Drukkerij de Bunschoter, www.debunschoter.nl

## Kopij en mededelingen

De redactie neemt graag kopij en suggesties voor artikelen in ontvangst en beoordeelt deze op plaatsbaarheid in haar geheel, gedeeltelijk of in gewijzigde vorm, zulks in overleg met de auteur.

Kopij voor het **maartnummer** van 2024 moet in het bezit zijn van de redactie voor **1 februari 2024**. Voor een latere aanlevering dient men te overleggen met de redactie. Teksten (al dan niet met foto's) kunnen worden aangeleverd per email. Bij voorkeur in Word op emailadres [redactie@gildevanmolenaars.nl](mailto:redactie@gildevanmolenaars.nl).

Neem voor het meezenden van foto's even contact op met de redactie.

## Wijziging persoonsgegevens

Voor het wijzigen van persoonsgegevens, bijvoorbeeld bij verhuizing, ga je naar "MijnGVM" op de website [www.gildevanmolenaars.nl](http://www.gildevanmolenaars.nl). Log in met je e-mailadres en wachtwoord, vervolgens ga je naar "Mijn Profiel", dan naar "Mijn Gegevens" en vul de nieuwe gegevens in.

Hier kan je ook aangeven of je de Gildebrief wel of niet als papieren versie wilt ontvangen.

## Nummer 4

Beste molenaar,

Hierbij alweer de laatste Gildebrief van 2023. Het is ook mijn laatste Gildebrief als hoofdredacteur. Met veel plezier heb ik de laatste 8 jaar samengewerkt met Mark, Johan en Barend.

In deze zin had ik de nieuwe hoofdredacteur aan je willen voorstellen. Maar helaas moet ik mijn eerdere tekst herschrijven. De redactie is op zoek naar een nieuwe hoofdredacteur. Weet je iemand of wil je zelf hoofdredacteur worden? Stuur dan een bericht naar onze secretaris. In deze situatie blijf ik op de achtergrond nog betrokken bij de het maken van de komende Gildebrieven. Ik heb er alle vertrouwen in dat we een nieuwe hoofdredacteur gaan vinden.



Blijf stukken insturen, want De Gildebrief wordt gemaakt door molenaars en voor molenaars.

*Bedankt voor het lezen.  
Groet, Bas de Deugd*

### KAM, december 2023

Het kan u niet ontgaan zijn: begin oktober mochten we de 2.500ste geslaagde molenaar verwelkomen binnen ons Gilde. Voorwaar iets om geweldig trots op te zijn. Ik feliciteer de gelukkige, Dik Loman. Tegelijkertijd bedank en feliciteer ik ook alle instructeurs en stagemolenaars van het Gilde en de examinatoren van De Hollandsche Molen (DHM). Die hebben zich het afgelopen jaar ingespannen om onze leden op te werken tot molenaar. Zonder hun inzet waren we nooit zover gekomen. Ook zal het u niet ontgaan zijn dat De Hollandsche Molen zich sinds september Koninklijk mag noemen. Vanaf deze plaats nogmaals de hartelijke felicitaties voor die vereniging.

In de vorige Gildebrief schreef ik, dat de zomermaanden in bestuurlijke zin voor mij wat rustiger zijn. Dat geldt minder voor de maanden oktober en november. Dan moet ik meer gas geven. Eén van de belangrijke activiteiten is de Opleidingsraad (OR). Deze vindt tweemaal per jaar plaats in maart en oktober. Dan komen de vertegenwoordigers

van de afdelingen, de meeste ondersteunende diensten, een vertegenwoordiging van de examencommissie van DHM en sinds kort iemand van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (onze subsidiegever) bij elkaar om te spreken over alle zaken die onze vereniging aangaan. Natuurlijk zijn opleidingen en veiligheid vaste agendapunten. Over het opleiden heb ik al vaker geschreven en het onderwerp krijgt ook nu in deze Gildebrief weer alle aandacht.

In de OR van oktober is besloten, dat er een gezamenlijke commissie van het Gilde en DHM komt die voorstellen gaat uitwerken om onze opleiding te verbeteren. Dan gaat het onder andere over ons lesmateriaal, waarbij de handboeken de basis vormen. Een veel gehoorde 'klacht' is dat onze handboeken geen lesboeken zijn. Zouden we niet meer gebruik kunnen maken van beeldmateriaal? Ook de ondersteuning van de instructeurs behoeft verbetering. Daarnaast is het goed dat de examencommissie van de DHM voorlichting gaat geven over de wijze van examineren. Daarover bestaan verschillende fabels en wie kunnen die beter aanpakken dan de examinatoren zelf.

Er zijn leerling-molenaars die afhaken en geen examen doen, omdat ze opzien tegen het leren van de theorie van de opleiding. Voor hen voeren we voor de jaren 2024 en 2025 een aangepaste opleiding in twee fasen in. Daarmee overbruggen we de periode tot de nieuwe, verbeterde opleiding wordt ingevoerd. Door de opleiding in tweeën te delen wordt het meer behapbaar en is de kans groter dat die leerling-molenaars alsnog doorgaan om examen te gaan doen.

Ik wens u allen een dierbaar samenzijn met uw naasten tijdens de laatste dagen van het jaar 2023. Neem de tijd voor elkaar en koester de nabijheid van familie en vrienden.

Voor mij wordt 2024 het jaar waarin ik op de Algemene Ledenvergadering in april het voorzitterschap in het volste vertrouwen overdraag aan mijn opvolger Eelco van Noreen. Na ruim acht jaar als uw voorzitter te mogen zijn geweest, vind ik dat mijn tijd erop zit. Het zal in ieder geval voor mij even wennen zijn.

*Erik Kopp,  
voorzitter*





# 'Dinges'

DOOR: HARRIE MUHREN, voorzitter van de Examencommissie



Zoals eerder beloofd wil ik proberen iedere Gildebrief een en ander te vertellen over de ervaringen van de Examencommissie.

## Observaties ...

De herfststronde zit er weer op en deze keer hebben wij helaas twee kandidaten moeten afwijzen. Tijdens een examen probeert de Examencommissie vast te stellen of 'de kandidaat te allen tijde veilig met een molen kan omgaan'. Om dit te kunnen vaststellen wil de Examencommissie zien, dat de kandidaat veilig, soepel en vlot alle handelingen kan verrichten die horen bij het omgaan met de molen. Wat de Examencommissie wil horen, is dat de kandidaat een gedegen kennis van de theorie heeft die direct verbonden kan worden met de praktijk. Dat laatste is waar het soms aan schort. De kandidaten weten vaak veel, maar begrijpen het niet altijd en dan is het maken van de verbinding tussen theorie en praktijk moeilijk. Het probleem is dan, dat de veiligheid in het geding kan komen voor de kandidaat, de molen, de andere vrijwilligers op de molen, de bezoekers en de omgeving. Om te voorkomen dat er ongelukken gebeuren zit er voor ons niets anders op om dan de kandidaat af te wijzen.

Het kan ook anders. 'Houtjes' worden niet gevraagd op je examen. Het is wel handig als je ze weet want dat legt makkelijker uit. Dat geldt ook voor later wanneer je met een molenmaker aan de telefoon zit. Maar op het examen kan het - in de zenuwen - voorkomen, dat het je even ont-schoten is. Vraag dan om later op de vraag terug te mogen komen of, beter nog, wijs het onderdeel gewoon aan en noem het 'dinges'. Als de uitleg maar goed is.

## Vang verstellen

Bij het onderdeel van het examen in de kap hoort de Examencommissie soms de opmerking, dat het versteken van de vang niet door de molenaar gedaan mag worden maar dat het molenmakers werk is. 'De molenaar kan de vang versteken' staat onder nummer 4.2.5 in de exameneisen. Om die reden dient het versteken van de vang een vast onderdeel te zijn van de opleiding. Een goed werkende vang is een onmisbaar onderdeel van de molen om deze veilig te kunnen bedienen. Het kunnen herkennen en kunnen aangeven van enkele oorzaken en gevaren die reden kunnen zijn om de vangbalk te versteken is wezenlijk belangrijk. Vervolgens kunnen aangeven waarom de vang na het versteken getest en bijgesteld moet worden en hoe dat dient te gebeuren is eveneens belangrijk. Daarom is dit noodzakelijke kennis die geëxamineerd moet worden.

Belangrijk is ook de risico's te kennen die horen bij het versteken van de vang en te weten waar je aan begint. Het is nog belangrijker te herken-

nen, dát er wat gedaan moet worden en dit (ruim) op tijd in te zien. Dan kan de molenmaker tijdig gebeld worden, als dat bij jou op de molen de gang van zaken is. Immers, de molenmaker komt maar zelden in jouw molen, dus die zal zeker niet 'op afstand' weten dat er wat aan de hand is en dat er wat moet gebeuren. De molenaar kent zijn molen, weet wat er nodig is om te allen tijde veilig met zijn molen om te kunnen gaan en daar hoort een goed begrip van de vang zeker bij.

## Voorbereiding

Het is een lang lopende discussie dat de opleiding 'te moeilijk' is, maar is dat wel zo? Slagingspercentages zijn hoog dus vanuit het standpunt van de Examencommissie valt het wel mee. Toch zijn er nog steeds kandidaten die niet in de buurt van het examen (durven) komen. Fabels weghalen wordt dus belangrijk. Tijdens de vergadering van de Opleidingsraad van 14 oktober is afgesproken, dat leden van de Examencommissie naar de instructeurs-vergaderingen in de afdelingen gaan. De bedoeling is de gang van zaken tijdens de examens door te spreken om zo te proberen fabels uit de wereld te helpen. Maar hoe je het ook wendt of keert, de exameneisen zijn leidend en blijven onveranderd. Daarom misschien een tip: kijk eens naar de exameneisen: website van het Gilde - opleidingen - het examen - exameneisen. Op hoofdlijnen staan de 'antwoorden' in de laatste kolom: kernbegrippen. Werk die hoofdlijnen eens verder uit en dan valt het allemaal wel mee. Wil je structuur? Kijk dan eens naar wat Noord-Holland gedaan heeft: website van het Gilde - Afdelingen - Noord-Holland - Instructieprogramma. Daar staat de checklist-fasetesten (de link ernaar) waarin de exameneisen verder zijn uitgesplitst en opgedeeld in basis, verdieping en verbreding, een beetje structuur dus. Wil je 25 % van de dikke lesboeken (hoofdstukken 11-16) terugbrengen tot zeven bladzijden? Lees dan de Handreiking bij Handboek Molenaar hfdst 11-16: website van het Gilde - Opleidingen - Het lesmateriaal - Handboek windmolenaar, helemaal onderaan. Bedenk ook eens, dat je al heel lang geen examen meer hebt gedaan. Een examen oefenen is daarom een ideeetje, 'om er weer in te komen' zagezegd.

Het goede nieuws is dat de opleiding aangepakt gaat worden: betere lesstof, structuur, handleiding voor instructeur en mio, leeswijzers, filmpjes, enzovoorts. Dit is een gezamenlijk initiatief van Het Gilde van Molenaars en vereniging De Hollandsche Molen. Een commissie is al in het leven geroepen om dit binnen twee jaar uit te werken en in te voeren.

## Tot slot...

Als deze Gildebrief in de bus valt, zitten we alweer in de winter. Het is guur buiten, koud met harde wind, ijsel, buien, noem maar op. Stormen zijn er waarschijnlijk al een paar geweest en er zullen er nog wel een paar komen. Maar ondanks al het verraderlijke weer, voor nu, goede wind, veel draai- en maalplezier en succes met het vertellen over molens en het uitdragen van het ambacht van molenaar. En als je een term niet meer weet: noem het gewoon 'dinges', je komt er later wel weer op.



## Nel van Leijen (1943–2023)

DOOR: ADA MEURS EN TOM KREUNING



Vanuit de afdeling Zeeland ontving het Gilde het droevige bericht, dat molenaar Nel van Leijen op 80-jarige leeftijd is overleden. Nel had een bijzonder levensverhaal en voor het Jubileumboek is zij geïnterviewd door ons en zijn er diverse ontmoetingen geweest.

### Berkmeermolen

Beide grootvaders van Nel waren poldermolenaar en haar moeder was geboren in Strijkmolen C in Oudorp nabij Alkmaar. Toen in 1969 haar oudste zoon werd geboren moest ze stoppen met haar baan als leidinggevende bij Verkade. Haar oudste broer Piet kwam met een advertentie uit de krant. Er stond een vacature in voor molenaar/machinist voor de polder de Berkmeer en dat leek haar wel grappig. Met een Pippi Langkous instelling van 'ik heb het nog nooit gedaan dus ik denk dat ik het wel kan' werd ze aangenomen. Ze had nooit verwacht dat ze aangenomen werd, want ze had nog nooit op een molen gedraaid. Later noemde ze het onverantwoord: ze had totaal geen ervaring. Haar moeder was de kruitwagen geweest: zij kende de boeren en de dijkgraaf goed. De dijkgraaf maakte Nel wegwijs, evenals haar oom die molengek was. Zo kwam ze op de Berkmeermolen.

### Lid van het Gilde

Ze noemde het een slimme zet van het waterschap om haar aan te nemen. Een vrouw was altijd thuis en kon voor het waterpeil zorgen, terwijl een man ook nog elders werk zou moeten hebben voor voldoende inkomsten voor het gezin.

Op 1 mei 1970 werd zij benoemd. De benoeming van een vrouw deed in de molenwereld heel wat stof opwaaien. Het gezin verhuisde naar de molen en genoot van de prachtige woonplek. Het Gilde van Vrijwillige Molenaars was nog niet officieel opgericht, maar leidde al wel molenaars op en Nel werd lid. Ze volgde de opleiding en slaagde in maart 1973 als een van de eerste vrouwelijke molenaars.

### Naar Zeeland

Helaas moest Nel door persoonlijke omstandigheden uit Noord-Holland vertrekken en ze verhuisde naar Goes. Daar werd ze lid van de net opgerichte Vereniging De Zeeuwse Molen en later ook bestuurslid. Nel wilde graag weer zelfstandig molenaar worden en solliciteerde als molenaar voor de gerestaureerde molen in Wemeldinge. Er waren twee kandidaten. Nel werd het niet, omdat de andere kandidaat meer kennis had van korenmolens. Wel mocht Nel met hem meelopen om haar kennis over korenmolens te verbreden. De vrouw van deze mole-

naar was er niet zo gecharmeerd van: "Ik moet er niks van hebben als mijn man met een vreemde vrouw op de molen zit". Prompt was ook de dochter van deze molenaar in opleiding en was er dus controle. Ondertussen werd in Zeeland vormgegeven aan een afdeling van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Nel werd bestuurslid en hield zich bezig met het organiseren van de opleiding, de examens en excursies.

### Stadsmolenaar

Nel zocht verder naar een eigen molen en in 1981 werd ze uit zeventien sollicitanten gekozen om bij de gemeente Middelburg stadsmolenaar te worden. Haar getuigschrift molenaar gaf mede de doorslag. Samen met de oud-molenaar van Arnemuiden zorgde ze voor twee molens.

In 1984 kwam daar nog molen Buiten Verwachting in Nieuw en Sint Joosland bij, zodat ze ook aan het vak van korenmolenaar kon ruiken.

### Bestuurslid

Nel werd algemeen bestuurslid van Vereniging De Hollandsche Molen en bij de Zeeuwse Molen ook lid van de technische commissie. Ondertussen had ze vele Zeeuwse molenaars opgeleid. In 1989 heeft ze een grote rol gehad in het verplaatsen van molen De Hoed van Kruiningen naar Waarde. Nel van Leijen werd in 2009 koninklijk onderscheiden. Na dertig jaar molenaar in Middelburg te zijn geweest, heeft ze in 2011 afscheid genomen.

### Wie van de drie

Tijdens de gesprekken voor het jubileumboek vertelde ze ook, dat ze in de jaren zeventig had meegedaan aan het televisieprogramma *Wie van de Drie*. De AVRO was ingegaan op haar idee om als beroepsmolenaar mee te doen aan het televisie-raadsel. Ze vroeg een vriendin en de vrouw van de dijkgraaf om mee te gaan. Een panel bestaande uit een viertal bekende Nederlanders moest door middel van vragen raden wie van hen de echte molenaar was. Ze hielden er 200 gulden aan over. Omdat twee van de panelleden het juist hadden geraden, ging er 200 gulden van de prijzenpot af. Helaas zijn de beelden van deze uitzending niet bewaard gebleven.

### Een nieuw getuigschrift

Ook vertelde ze toen, dat ze haar getuigschrift molenaar nooit aan de muur had gehangen, omdat daar de achternaam van haar ex-echtgenoot op stond. In samenwerking met De Hollandsche Molen is er een nieuw getuigschrift gemaakt met haar eigen naam erop. Tijdens haar bezoek in 2021 aan de strijkmolens in Alkmaar is er door fotograaf Johan Witteman een prachtig portret van Nel gemaakt. Als verrassing werd het nieuwe getuigschrift overhandigd door de voorzitter van De Hollandsche Molen de heer Nico Salm die speciaal voor de gelegenheid was gekomen.

Het Gilde wenst de familie van Nel van Leijen veel kracht en sterkte toe in het dragen van het verlies van deze bijzondere molenaar.





# Kerstster in top

DOOR: ANDRÉ CANRINUS, Coördinator Bliksemafleidercontrole

In een vorige Gildebrief hebben we al iets geschreven over het plaatsen van een kerstster met verlichting boven in het gevlucht. Toen is al benoemd dat dit bij onweer een risico vormt. Dit artikel laat zien dat er verschillende mogelijkheden zijn een kerstster met verlichting in het gevlucht aan te brengen. Elk van deze mogelijkheden brengt zijn eigen problemen mee.

## LED met accu

Het meest veilige is een LED-verlichting van spanning voorzien door een accu. Deze accu moet dan wel **buiten de molen** worden opgesteld. We bereiken hiermee, dat er geen elektrische verbinding van het gevlucht naar binnen in de molen loopt. Wel krijgen we hier met een aantal uitdagingen te maken:

- De verlichting, de bekabeling en de accu moeten **waterdicht** zijn. Kijk naar de klasse op dit gebied: deze moet op z'n minst **IP65** zijn.
- Om energie te besparen, kan de verlichting via een tijdschakelaar worden aangesloten. Deze tijdschakelaar moet op dezelfde spanning werken als de LED-verlichting. Let op, dat de tijdschakelaar ook waterdicht is.
- Afhankelijk van het type LED-verlichting met accu moet mogelijk nog een **spannings-**

**stabilisatie** tussen de accu en de verlichting geplaatst worden.

Er is veel materiaal op dit gebied beschikbaar, maar wij hebben niet iets gevonden dat kant en klaar te koop is. Om deze methode te gebruiken is het noodzakelijk dat je een **gedegen kennis** op dit gebied hebt.

## Lichtnet

Het alternatief is een verlichting die gevoed wordt vanuit het lichtnet. We gaan hierbij uit van een metalen kerstster met verlichting. Deze metalen ster moet nu met de stalen roede worden verbonden. De kabel van de verlichting wordt dan langs de roede gelegd. We krijgen nu te maken met een elektriciteitskabel die binnen een afstand van 1 meter van metalen delen van de bliksemafleiderinstallatie komt. Hierdoor wordt het een vereiste de molen te voorzien van een potentiaalvereffening en een overspanningsbeveiliging.

De **potentiaalvereffening** is een dikke 50 mm<sup>2</sup> massieve koperen leiding die van een aardelektrode van de bliksemafleiderinstallatie naar de netaarde bij de meterkast loopt. (Zie Foto 1) De overspanningsbeveiliging wordt aangelegd in de groepenkast en beveiligd alle groepen te-

gen hoge spanningspieken die bij een blikseminslag kunnen optreden.

## Pas op

Een veilige manier om de kabel naar de kerstster van spanning te voorzien is door deze op een **contactdoos in de meterkast** aan te sluiten. Het lijkt alsof het niet uitmaakt in welke contactdoos deze kabel gestoken wordt, bijvoorbeeld bij een stellingmolen op de maalzolder. Stel je eens voor dat zich een blikseminslag voordoet en er komt een hoge spanning op deze kabel. Dan zal deze hoge spanning eerst dóór de molen naar de meterkast gaan en kan daarna pas een overspanningsbeveiliging aanspreken. De stroom komt dan eigenlijk 'van de verkeerde kant'. Er kan in zo'n geval al heel veel schade worden aangericht vóórdát een overspanningsbeveiliging zijn werk kan doen.

**De aller veiligste manier blijft altijd om geen enkel object buiten de molen met het lichtnet binnen te verbinden.**

## Tot slot

Is er kans op onweer? Haal dan de stroomkabel uit de contactdoos en leg deze buiten de molen dicht bij een afgaande aardleiding. Zorg er wel voor, dat er geen vocht in de stekker kan komen.



**Foto 1.** Op deze foto van een potentiaalvereffening zie je links boven een dikke, massief koperen leiding. Dit is de verbinding die naar de bliksemafleider loopt. De andere draden gaan naar de groepenkast, de waterleiding (en indien aanwezig de droge blusleiding en de persluchtleiding). **Let op:** Toen de foto genomen werd, zat deze koperen leiding niet vast. Dit was nodig tijdens de controle van de installatie. Normaal zit deze leiding natuurlijk wél vast.



**Foto 2.** Links een groepenkast met zekeringen en rechts in het **rood** een overspanningsbeveiliging.



# Unieke kans voor een MOLENMANAGER OF POLDERPROFESSIONAL

Je hebt misschien nog nooit van deze baan gehoord en dat klopt, we leggen het even uit.

De Molen van Sloten is een toeristisch hoogtepunt in meerdere betekenissen. De poldermolen zelf is een fantastisch monument met historische waarde, de provincie heeft dat inmiddels ook erkend. Daarnaast is de molen een serieus bedrijf dat, met behulp van ca. 70 vrijwilligers 7 dagen per week geopend is. Dagelijks komen er veel (internationale) bezoekers, alleen of in groepen, de molen verhuurt de molenshuur aan een school en op de eerste molenverdieping is er een ruimte die verhuurd wordt als officiële trouwlocatie en voor vergaderingen.

Door al deze functies is de molen één van de meest veelzijdige molens van Nederland. De huidige molenaar/manager is door ziekte uitgevallen.

Daarom zoeken we per 1 januari 2024 een molenmanager/bedrijfsleider die graag de molen met de club vrijwilligers, de huurders en alle evenementen onder

zijn of haar hoede neemt. Omdat de molen 7 dagen per week geopend is gaat het om een duo-functie, voorlopig part-time, maar we kijken graag met elkaar naar de toekomst. Het gaat om een betaalde functie voor iemand die molens een warm hart toedraagt en ervaring heeft met managen van een locatie waarin meerdere functies gecombineerd moeten worden. Kijk op [www.molenvansloten.nl](http://www.molenvansloten.nl) voor informatie over de molen en/of stuur een mail met je vragen of je reactie naar [voorzitter@molenvansloten.nl](mailto:voorzitter@molenvansloten.nl).

Naast deze functie zijn we ook op zoek naar vrijwillige molenaars die één of meerdere keren per maand op de molen willen draaien. Zeker in het weekend zijn er nog plaatsen, maar ook door de week is het rooster nog niet vol. Kom een dagje meedraaien om te kijken of je bij ons thuis voelt. Ook MIO's zijn van harte welkom.

Molen van Sloten  
Akersluis 10  
1066 EZ Amsterdam





# Nieuws over de opleiding en de examinering

DOOR: KEES KAMMERAAT, Opleidingscoördinator GVM



Zaterdag 14 oktober heeft de Opleidingsraad vergaderd en daar zijn een aantal besluiten genomen over de opleiding. Deze zijn van belang voor alle molenaars-in-opleiding, instructeurs en stagemolenaars. Een aantal besluiten zal op enkele punten nog verder uitgewerkt gaan worden, maar de hoofdlijnen maken we hieronder bekend.

## Twee examenrondes per jaar

In overleg met het Gilde heeft de Examencommissie besloten weer terug te keren naar twee examenrondes per jaar. Dit bleek in de nabespreking van de afgelopen twee jaar, waarin we per jaar vier rondes hadden. Het is lastig een goede planning te maken bij vier rondes: er zijn dan per ronde minder kandidaten. Als gevolg daarvan waren er méér examendagen nodig, moesten kandidaten vaak verder reizen om de examenmolen te bereiken en liepen de kosten op. Vandaar dit besluit: met ingang van 2024 zijn er weer twee examenrondes met 1 januari en 1 juli. als laatste dag voor je aanmelding bij De Hollandsche Molen. Voor de toelatingsexamens moet je je uiterlijk aanmelden vóór 1 oktober en 1 april. Als ze dat willen kunnen afdelingsbesturen dit

'voortraject' wat korter maken, maar de aanmeldingsdagen voor het landelijk examen zijn bepalend. Het goede nieuws is, dat de winst van de afgelopen proef met vier rondes behouden blijft: de periode van aanmelding voor het toelatingsexamen tot de afronding met het landelijk examen is wat korter dan in het verleden.

## Herziening van de opleiding windmolenaar

Al geruime tijd is nagedacht over verbetering van de opleiding. Ruim 40 % van de molenaars-in-opleiding doet nooit examen. Er is onderzoek gedaan onder actieve en afgehaakte leerlingen. Daaruit bleek dat men de theorie té uitgebreid vond en dat dit de voornaamste reden was om de opleiding niet af te

ronden. Ook vond men dat een groot deel van de lesstof voor hen niet van belang was. De afgelopen jaren zijn hulpmiddelen bij de studie ontwikkeld, maar die hebben hierin nog onvoldoende verbetering in gebracht. Daarom is besloten een commissie te benoemen die voorstellen moet doen om de opleiding te herzien. Deze commissie wordt samengesteld uit leden van het Gilde en van de Examencommissie van De Hollandsche Molen (DHM). Ook is besloten tijdelijk ook een gefaseerde opleiding aan te bieden naast de huidige opleiding.

## Commissie Herziening Opleiding

De opdracht voor deze commissie is om te komen met voorstellen om de opleiding te reorganiseren voor wat betreft de opbouw van de



lessen, de samenstelling van het lesboek, het gebruiken of maken van beeld- en lesmateriaal en de ondersteuning van de instructeurs. Uitgangspunten daarbij zijn het huidige Handboek Windmolenaar en de exameneisen van DHM. Eind 2023 moet er een eerste opzet liggen voor deze plannen. De uitvoering daarvan moet eind 2025 zijn afgerond.

Terzijde: de commissie buigt zich niet over de opleiding watermolenaar. Het ligt echter voor de hand om de winstpunten uit dit project later ook in te voeren bij de opleiding watermolenaar voor zover dit een verbetering inhoudt.

### Invoering tweefasen opleiding

We bieden tijdelijk een gefaseerde opleiding aan als overbrugging van de periode waarin deze plannen worden gemaakt en uitgevoerd. Die is bedoeld voor de huidige leden-in-opleiding die er niet toe komen om examen te doen. Het Gildebestuur is van mening, dat ze deze grote groep leden nu een vooruitzicht moet bieden en niet nog eens twee jaar laat wachten op komende ontwikkelingen. Deze tweefasen-opleiding kan vanaf vandaag worden aangeboden: de eerste aanmeldingen voor toelatingsexamens zijn dan per 1 april 2024. Afdelingsbesturen kunnen overigens besluiten om de gefaseerde opleiding niet aan hun leerling-molenaars aan te bieden.

### Wat houdt de tweefasen opleiding in?

De gedachte hierachter is om de totale studielast voor het Getuigschrift Molenaar in twee delen aan te bieden.

- In **fase 1** komt de praktijk aan bod, *geheel zoals die nu is*, te weten minimaal 150 uur, waarvan minimaal 120 uur op de eigen in-

structiemolen en minimaal 30 uur op (een) andere molen(s).

Daarnaast wordt alleen die theorie aangeboden die nodig is om een onbelaste molen te kunnen bedienen. Anders gezegd: de leestof over alle werktuigen, het bijbehorende gaande werk en de maal- en productieprocessen vervalt hier (en komt in fase 2 aanbod). Fase 1 wordt afgesloten met een examen door DHM, waarna het 'Deelcertificaat Molenaar' wordt uitgereikt. Daarmee mag het geslaagde lid zelfstandig een onbelaste molen bedienen.

- **Fase 2** omvat aanvullende praktijk-eisen en alle theorie die in fase 1 niet is behandeld. Fase 1+2 vormen samen de huidige opleiding. Na fase 2 kan het examen voor het 'Getuigschrift Molenaar' worden afgelegd. Op korte termijn wordt een aantal zaken nog verder uitgewerkt, zoals de precieze verdeling van de theorie over de beide fasen, het aanpassen van de exameneisen voor het deelcertificaat en dergelijke. Hierover zal bericht volgen naar de afdelingen, op de Gildewebsite en in De Gildebrief. Voor alle duidelijkheid: dit voorstel wijkt dus enigszins af van een eerder voorstel, waarbij fase 1 vooral gericht was op het kunnen bedienen van een onbelast draaiende koren-molen.

### Wat houdt dit besluit praktisch in voor leerling-molenaars?

Examens voor de gefaseerde opleiding worden alleen in 2024 en 2025 afgenomen. Er volgt géén verlenging van deze periode. Aanmelding kan dus uiterlijk vóór 1 april, 1 oktober 2024 en 1 april 2025. Deze laatste groep doet dan in het najaar van 2025 examen. Het

is dus een eenmalige, aangepaste route om alsnog een bevoegdheid te verkrijgen om een molen te bedienen. Ons hoofddoel is namelijk om met een herziene opleiding een verbeterlag te maken die vanaf 2026 alle leerling-molenaars een goede en haalbare opleiding biedt.

### Examencommissie gaat ons 'bijpraten'

Besloten is ook, dat de Examencommissie met de instructeurs en stagemolenaars in gesprek gaat over de examinering. Er zijn signalen, dat soms bij leerling-molenaars geen juist beeld bestaat van wat het examen inhoudt. Geluiden klinken dat examen doen erg moeilijk of spannend is of dat je heel veel moet weten. Soms ook hebben instructeurs geen goed beeld van wat er in het examen aan de orde komt en hoe daarover gevraagd wordt. Deze dingen kunnen leerling-molenaars terughoudend maken om examen te gaan doen. Niet voor niets bestaat daarom voor instructeurs al lange tijd de mogelijkheid om een examen bij te wonen. Op die manier kunnen ze een beter beeld van de examinering krijgen. In de praktijk wordt hiervan te weinig gebruik gemaakt. Deels komt dat doordat men zich niet aanmeldt, deels doordat maar één toehoorder per examen kan worden toegelaten vanwege de gewenste rust. Hierdoor is er soms niet genoeg plek voor iedere aanvraag. De Examencommissie biedt daarom aan op bezoek te komen bij afdelings- of instructeursbijeenkomsten om over de examinering te praten. Afdelingsbesturen kunnen ook zelf de Examencommissie uitnodigen voor een bezoek.







## Het derde getuigschrift is binnen!

*Van links naar rechts: Jan Wieffer, Alisa Crawford, Jo Meessen, Andrien Muijsers en Koen Goorman*

*Op 22 september 2023 vond er op de Collse Watermolen een heel bijzonder examen plaats. Het examen zelf was niet bijzonder maar wel de kandidaat. Want de Amerikaanse Alisa Crawford stond voor de uitdaging om haar derde getuigschrift te halen!*

**DOOR: PEET WESSELS • FOTO'S: ANNEMIE DRIESSEN**

### Veelzijdig

Ze slaagde met vlag en wimpel en mocht na afloop haar getuigschrift voor watermolenaar in ontvangst nemen. In 2007 heeft ze haar getuigschrift voor windmolenaar gehaald en in 2009 heeft ze de toets van het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde met goed gevolg afgelegd. Dat is een geweldige prestatie: drie getuigschriften en van één van de weinige vrouwelijke molenaars.

In ons huidige ledenbestand hebben we 1.454 geslaagde mannelijke molenaars en 128 vrouwelijke. Voor de watermolen zijn er 42 mannelijke molenaars met het getuigschrift op

zak en ook 5 vrouwen mogen zich watermolenaar noemen. We zijn erg trots op de 34 mannen en 4 vrouwen die beide getuigschriften hebben! Er zullen ongetwijfeld meer mensen zijn die naast beide getuigschriften van ons Gilde ook bij het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde de cursus succesvol hebben afgerond, maar volgens onze gegevens is Alisa de enige!

### Amerika

Maar wat bezielt Alisa om drie getuigschriften te halen in voor haar ook nog eens een vreemde taal? Haar interesse in molens gaat

ver terug in de tijd, als ze als 17-jarige begint mee te helpen op een korenwatermolen in Michigan in de Verenigde Staten. Haar interesse uitte zich ook in haar studiekeuze: ze behaalde namelijk een mastersdegree in History Museum Studies met als specialisatie openlucht musea en ze schreef een scriptie over molenaars in de vroeg-negentiende eeuw.

Ze wilde zich naast theoretische kennis ook technisch en praktisch bekwamen. Als eerste persoon met ervaring draaide ze een tijd lang op molen The Swan in Holland, Michigan. Deze molen is in 1964 vanuit het Brabantse Vinkel naar de Amerika verscheept. Na corona is Alisa daar helaas gestopt na 18,5 jaar. Sindsdien was ze bezig met de opleiding tot watermolenaar en nu werkt ze ook op een watermolen. Een leuk feitje is, dat wij in Nederland grofweg 1.000 windmolens en 100 watermolens hebben. In Amerika is het net anders om: 100 windmolens en 1.000 watermolens!



## Vorbereiding

Vele van ons ervaren tijdens het examen toch wel extra spanning. Ook Alisa heeft dat ervaren, maar ze heeft op een bijzondere manier geprobeerd om ontspannen aan het examen te beginnen. Op weg naar het examen is ze gestopt bij een klein kapelletje en heeft aan alle overleden dierbaren gevraagd haar te helpen. Ze schreef al hun namen op een kaartje dat ze meenam naar het examen en op die wijze wist ze zich gesterkt en was ze rustig en zelfverzekerd.

## Inzet

Alisa gaat haar pas verworven kennis zeker inzetten in Amerika. De effecten van het landschap, het waterpeil, de vissen, de boeren en andere molens spelen allemaal een rol. Ook de verandering van het klimaat maakt dat watermolens een andere en zeker ook belangrijke rol kunnen innemen in het waterbeheer van morgen. Ze is dankbaar dat ze onze opleidingen heeft kunnen volgen: het maakt

haar tot een veelzijdige molenaar. Ook de kennis van olieslaan, papier maken en het leren werken met verschillende molentypes dragen daar allemaal aan bij. Ze heeft alweer een nieuw studieonderwerp op haar radar staan: de werking van cacao molens. Alisa wil anderen inspireren en meer aandacht vestigen op de noodzaak van het behoud van molens en van het ambacht. Ook internationaal wil Alisa haar kennis inzetten: ze vertegenwoordigt Amerika bij de internationale conferentie van molenaars.

## Motto

Alisa hoopt met haar kennis en kunde andere (Amerikaanse) vrouwen maar ook mannen te stimuleren om ook het ambacht van molenaar te omarmen en eventueel zelf molenaar te worden. Haar motto is dan ook: *Iedere molen heeft liefde nodig met een molenaar die van zijn of haar molen houdt, niet alleen in Nederland maar overal ter wereld!*



Een juichende Alisa

# Jubileum Dirk-Jan Abelskamp

DOOR: GERRIT VAN DE POL

Zondag 24 september werd gevierd dat Dirk Jan Abelskamp 50 jaar molenaar is op de Nooit Gedacht in Warnsveld. Familie, vrienden en bekenden uit de molenwereld waren hierbij uitgenodigd om dit samen te vieren. Het was een grote verrassing voor hem, dat de opkomst zo groot was. Marcel Pot heeft namens de molenaars een toespraak gehou-

den. Aan het einde van de toespraak heeft hij een aandenken overhandigd. Ook hield Nicole Bakker van De Hollandsche Molen hield een toespraak met een bijbehorend presentje.

In 1973 werd De Hollandsche Molen eigenaar van de Nooit Gedacht. De vader van Dirk Jan werd gevraagd als beheerder. Het molenaar-

schap werd Dirk Jan dus letterlijk met de paplepel ingegoten. Vader Dirk Jan Abelskamp senior was zelf een roemruchte molenaar die vanaf het begin betrokken was bij de opleiding van molenaars. Daarnaast is hij auteur van het standaardwerk Zingende stenen. Naast het molenaarschap heeft Dirk Jan zijn sporen verdiend in de molenwereld. Hij is betrokken geweest bij de Nationale Molendag en heeft als instructeur zo'n 15 molenaars opgeleid. Daarnaast was hij examinator bij De Hollandsche Molen.

Aansluitend was er gelegenheid voor de aanwezigen om hem persoonlijk te feliciteren. Onder het genot van een draaiende molen werd het feest afgesloten.



Dirk Jan Abelskamp toegesproken door Nicole Bakker van De Hollandsche Molen



Parkdirecteur Harrie Keuter bij molen De Berk

## Wind waait uit andere hoek: geen sloop, maar renovatie voor molen Veenpark

Het laatste oordeel over Molen De Berk was anderhalf jaar geleden al geveld. De imposante windreus, blikvanger van het Veenpark in Barger-Compascuum, zou ontmanteld worden. De staat van onderhoud was erbarmelijk en geld voor een broodnodige renovatie was er niet. Maar het Veenpark is teruggekomen op dat besluit. Een team van vrijwilligers werkt elke woensdag stapsgewijs aan het herstel van de molen. De Berk is daarmee van de ondergang gered. Een 'second wind', zoals de Engelsen het zouden zeggen.

DOOR: RIEN KORT, RTV Drenthe

### **Veertig jaar**

De molen staat dit jaar op de kop af veertig jaar in het park. "Een zekere Henk Bökkers uit Twente heeft in 1983 het karkas in Duitsland gekocht. Het Veenpark heeft hem destijds van hem overgenomen en in het park herbouwd",

herinnert directeur Harry Keuter zich nog. De molen is lange tijd gewoon in bedrijf geweest. Keuter nam het park ongeveer twintig jaar geleden over. "Destijds was het de meest intensief gebruikte molen van Drenthe. Zo'n zeven tot acht maanden per jaar draaide hij

zeven dagen in de week."

Een kleine zeven jaar geleden was het gedaan met de wentelende wieden. De Berk ging op slot. De staat van onderhoud en het daarmee gepaarde risico voor bezoekers noopten Keuter tot dat besluit. Een renovatie drukte te



zwaar op het huishoudboekje en tijdens het uitstippelen van een nieuwe koers voor het park werd het pleit beslecht: De Berk zou ontmanteld worden.

### Van gedachten veranderd

Of toch niet? Want wie nu op woensdagmiddag het park bezoekt, zal de bedrijvigheid in en om de molen opvallen. Een groepje noeste werkers is op die momenten druk bezig met het oplappen van het bouwwerk. "We zijn inderdaad van gedachten veranderd", lacht Keuter. "En de man die dat heeft bewerkstelligd is molenaar Klaas Renting."

Renting heeft zich al eerder beziggehouden met de restauratie van de molen in Sleen. "Via een van onze parkvrijwilligers kwam hij hier terecht. En volgens hem viel het allemaal nog mee." Sindsdien werken Renting en een team van zes vrijwilligers aan het onderhoud van de molen.

### Monumentenlijst

Het Veenpark heeft hiervoor € 10.000 voor beschikbaar gesteld. Het gaat om vooral kleinere werkzaamheden waar vooral veel manuren in gaan zitten, legt Keuter uit. "Voor de echte grote ingrepen is een bedrag van tussen de € 80.000 en € 120.000 nodig."



De molen staat momenteel op geen enkele monumentenlijst, maar Keuter heeft goede hoop dat hier een mouw aan valt te passen. "In dat geval wordt het voor ons ook gemakkelijker om subsidies aan te vragen." De Berk zou dan in ongeveer twee jaar er weer op en top bijstaan. Het veenpark is dan ook weer van plan om de windreus in bedrijf te stellen, inclusief molenaar. "Net zoals dat we dat vroeger deden."

Het team van vrijwilligers heeft momenteel de handen vol aan de stelling. Renting zelf schroeft net een gloednieuwe balk vast. Het gaat de goede kant op, maar aanvankelijk zag

Renting er niet veel heil in. "Toen ik hem zag staan, dacht ik: breek maar af, sloop maar. Het was niets meer. De stelling, het hekwerk, de straatbalk, de korte spruit, de lange spruit, alles was verrot."

### Klap van de molen

Hij veranderde van gedachten toen hij een indruk kreeg van de binnenkant. Want het hart van de molen, daar mankeerde niets aan. Het metselwerk en de rieten kap stammen uit 1983. "Redelijk nieuw en goed behouden. In dat opzicht viel het nog mee. "En dat heb ik Harry verteld."

De stelling zal binnen enkele weken weer hersteld zijn. Daarna zijn onder meer de kap en de wieken aan de beurt. Voor het echt grote werk is een professionele molenmaker en een extra potje geld nodig. "Dan heb ik het over het staartwerk en de spruit. Dat is geen werk voor een vrijwilliger."

In de tussentijd beleven Renting en zijn collega's het grootste plezier aan hun herstelwerk. "Je moet er een klap van de molen voor hebben gehad", lacht Renting. "Het is leuk om met zo'n cluppie aan het werk te zijn. Mooi weer, kopje koffie erbij, beetje ouwehoeren. Daar worden wij mee betaald. Wat wil je nog meer?"



Vrijwilligers klussen elke woensdag aan de molen, uiterst rechts Klaas Renting





# Wim Ruiter, 40 jaar molenaar

DOOR: JAN JANSEN



In de jaren '70 werkte Wim bij de PTT. Hij had daar de baan van zijn leven. Hij kon er in die jaren met de auto op uit om telefooncentrales in Twente te controleren. Tijdens die ritten kwam hij op de mooiste plekken terecht. In het bijzonder werd hij getroffen door de watermolens en de prachtige omgeving waarin ze lagen. Nu telt Twente niet zoveel watermolens. Niet dat hij er op uitgekeken was, maar hij begon ook oog te krijgen voor windmolens. In bijna elke plaats was er wel een te vinden. Het leek hem wel wat om zich daar in te verdiepen en hij besloot de cursus voor Vrijwillige Molenaar van het Gilde te volgen. In het najaar van 1983 slaagde hij.

Samen met een collega-molenaar is hij begonnen als molenaar op de Grote Geesterse Molen. De molen kon alleen maar draaien. Daar was hij immers ook voor opgeleid, maar hield het na enige tijd wel voor gezien. Hij besloot behalve het plegen van achterstallig onderhoud samen met zijn collega de molen maalvaardig te maken. Op het resultaat waren ze best trots en ze gingen op voor de opleiding tot korenmolenaar.

Aan het afdelingsbestuur liet Wim weten, dat hij het secretariaat wel over wilde nemen. Dat is hem ook gelukt en dat heeft hij een aantal jaren met verve gedaan. Dat zorgde ervoor

dat er meer leven in de brouwerij kwam. Of dat nog niet voldoende was, wilde hij ook wel instructeur worden. In 1994 slaagde zijn eerste leerling voor het examen. In de regio was redelijk animo voor de opleiding en samen met zijn collega heeft hij geprobeerd zo'n 55 mio's op te leiden. Om verschillende redenen haakten er af, maar zo'n 40 haalden toch de eindstreep.

Helaas kampt Wim de laatste jaren met fysieke problemen en kan hij zijn hobby niet meer uitoefenen. Aan enthousiasme ontbreekt het hem niet.







# Geslaagd

DOOR: ALIE SEUBERS

Op 26 september heeft Eloïse Broekhuizen haar toelatingsexamen gehaald op de Meule van Wassens in Zuidwolde (Drenthe). Ze was net daarvoor 18 geworden.

Waarom heb jij ervoor gekozen om molenaar te willen worden?

In de zomervakantie van 2021 ben ik in het winkeltje van D' Olde Zwarver in Kampen komen werken. In de loop van het jaar vertelde een molenaar, dat er een opleiding voor molenaar bestond: of ik dat niet ook iets zou vinden. Dus zodoende ben ik daar in april 2022 mee begonnen. Tijdens de opleiding werd ik steeds enthousiaster om verder te gaan, om meer te ontdekken van wat molens kunnen. Ik vind het tof om actief bezig te zijn, te leren over het weer en al het andere wat komt kijken bij het draaien.

**Van wie heb je les gehad? Op welke molen?**

Afgelopen anderhalf jaar heb ik verschillende instructeurs gehad. Het was even zoeken hoe ik en mijn instructeur het beste de opleiding konden vormgeven. Uiteindelijk ben ik in Meppel terecht gekomen, bij Kees Vanger. Ik heb zowel op de Weert als de Vlijt de nodige omwentelingen gemaakt. Naast die draaiuren heb ik zo ongeveer het hele land doorgereisd om andere molens te bezoeken. Daar heb ik enorm van genoten.

**Zijn er nog zaken waar jij tegenaan bent gelopen?**

Tijdens de voorbereiding voor het examen was nog niet helemaal helder wat van de theorie wel en niet van belang was voor mijn examen. Achteraf kwam ik erachter, dat ik din-

gen had geleerd die niet zo belangrijk waren en dat ik een kleine hoeveelheid kennis juist miste. Dan heb ik nog wat te leren voor mijn landelijke examen :).

**Wat vond je van het toelatingsexamen?**

Het examen was een mooie ervaring en er heerste een fijne sfeer. Omdat ik niet helemaal wist of ik over de juiste kennis beschikte, was ik er niet honderd procent zeker van of ik het wel zou halen. Tijdens het examen kwam ik er, met de examinatoren, achter dat ik voldoende wist en kon om veilig met de molen te draaien. Dat is een mooie stap in mijn molenaarsloopbaan. Super tof dat ik ben geslaagd en ik heb heel veel zin in het landelijke examen!



Eloïse Broekhuizen en molen De Vlijt in Meppel



# Lintjesregen

## Erik Stoop



Met de woorden "Het heeft Zijne Majesteit onze Koning behaagd u te benoemen tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau" werd Erik op 26 april 2023 koninklijk onderscheiden door burgemeester Molkenboer van Woerden. De uitreiking vond plaats in de Petruskerk van Woerden, de woonplaats van Erik. De burgemeester roemde de tomeloze inzet van Erik voor het behouden van molens, het redden en behouden van deze prachtige werktuigen en het delen van zijn kennis over de techniek en de geschiedenis van de molens. Ook roemde hij zijn inzet en enthousiasme om mensen en vooral jonge mensen op te leiden tot molenaar.

Erik startte 40 jaar geleden met zijn molenwerk en gestaag breidde hij zijn kennis en kunde uit. In de tachtiger jaren werd hij vrijwilliger bij De Hollandsche Molen en de Stichting Molendocumentatie waar hij in 1992 bestuurslid werd en bureauchef. Hij is inmiddels al 30 jaar molenaar van de Middelste Molen in Cabauw, waar hij zich met hart en ziel voor inzet. Niet alleen om deze regelmatig te laten draaien en onderhouden, maar ook om hier enthousiast over te vertellen aan de vele bezoekers. Menigeen werd besmet met het molenvirus wat weer bijdraagt aan het draagvlak voor dit historische erfgoed. De afgelopen jaren

bleek het noodzakelijk de molen te restaureren waar veel geld voor nodig was. Ook op dit gebied heeft Erik zich ingezet om alles op alles te zetten om zijn molen gerestaureerd te krijgen.

Van harte gefeliciteerd met deze welverdiende onderscheiding!

*Op zaterdag 9 september 2023 is Erik koninklijk onderscheiden door burgemeester Paula Jorritsma-Verkade. De feestelijke uitreiking vond plaats op Nationale Monumentendag in Twello waar Erik al 40 jaar molenaar is op de Havekes Mölle. Deze molen fungeert ook als opleidingsmolen en Erik is al vele jaren instructeur voor het Gilde van Molenaars. Ook is hij bestuurslid van de Stichting Behoud Havekes Mölle en zijn uitgebreide kennis en kunde op het historisch gebied van molens is zeer waardevol voor de stichting. Dit*

## Erik Tijman

*jaar bestaat de molen 125 jaar en de Stichting Behoud Havekes Mölle 40 jaar. Deze koninklijke onderscheiding is een blijk van de enorme waardering voor zijn langdurige en waardevolle vrijwillige inzet voor de Havekes Mölle.*

*Ook is hij betrokken bij The International Molinological Society. Deze internationale molenvereniging houdt zich bezig met de studie van molens. Sinds 1994 is Erik actief als redactielid van Molinologie, het wetenschappelijke blad over molens. Bij vele artikelen heeft hij zich als redacteur ingezet om het wetenschappelijk karakter hoog te houden van dit tweemaal per jaar verschijnende blad. Daarnaast is hij een van de auteurs van het boek De standerdmolen. Dit boek beschrijft de bouw, geschiedenis, verschijningsvorm en de bedieningswijze van het oudste molentype in Nederland.*



## Rolf Wassens

Op vrijdag 8 september 2023 is Rolf uit Wildervank benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Burgemeester Sandra Korhuis reikte de koninklijke onderscheiding uit tijdens een feestelijke bijeenkomst in de Lindesche Molen in het Gelderse Vorden.



Rolf slaagde in 1973 voor het examen en vanaf 1980 was hij molenaar op korenmolen Joeswert in Feerwerd. Hij is al meer dan dertig jaar actief voor de Molenstichting Winsum waar deze molen onder valt. Wassens was in 1997 mede-initiatiefnemer van het Speltproject Pieterburen. In dit succesvolle project werken de boer, de molenaar en de bakker in de keten samen om spelt en het landschap te promoten.

In 1976 was Rolf mede-oprichter van het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde (AKG) waarin 40 molenaarsbedrijven in heel Nederland zijn verenigd. Momenteel is hij secretaris van het AKG. Hij is vanaf zijn eerste jaren als meester-molenaar gespecialiseerd in het billen van molenstenen. Hij doet dit bij diverse molens in Nederland en Duitsland. In 1991 ontving Rolf het Certificaat van Verdienste van De Hollandsche Molen vanwege zijn verdiensten voor het molenbehoud.

Hij schreef voor het blad Molens van De Hollandsche Molen en is redactielid van het tijdschrift De Nieuwe Molenwereld.

In 2017 deed Rolf een stapje terug en droeg hij molen Joeswert over aan zijn opvolger. Hij is sindsdien nog bij de molen actief als molenaar. Hij maalt wekelijks rogge en is van grote waarde voor het behoud van de molen mét z'n maalfunctie.



## Jan Spruit

Locoburgemeester Frank van Vliet heeft donderdag 26 oktober 2023 op molen De Roos in Delft een lintje uitgereikt aan Jan Spruit. Jan is al sinds 2013 de hoofdmolenaar op deze molen en sinds 1981 molenaar-bewoner van de derde molen van de molenviergang Tweemanspolder in Zevenhuizen. Hij heeft een zeer betekenisvolle bijdrage geleverd aan het instandhouden van deze molen en hij draagt zorg voor dit prachtige, werkende monument.

Voor de stad Delft is hij een ware ambassadeur. Hij leidt toeristen rond en geeft demonstraties over het molenaarsambt. Naast het ambacht van molenaar is Jan ook al vele jaren lid van het bestuur van de Delftse molen. Jan heeft in overleg met zijn werkgever GGZ Delfland aangegeven om een unieke dagbesteding aan te bieden aan GGZ cliënten. Op de molen vinden zij dagbesteding op een beschutte en veilige werkplek waarbij Jan fungeert als leermeester én praktijkbegeleider.

In de negentiger jaren is Jan lid geweest van het landelijk bestuur van het Gilde als Examen-coördinator.

Voor zijn lange inzet als molenaar ontving Jan een koninklijke onderscheiding.



Heeft u ook een lintje gekregen en wenst u dit in de Gildebrief terug te lezen neem dan graag contact op met Peet Wessels: [communicatie@gildevanmolenaars.nl](mailto:communicatie@gildevanmolenaars.nl)

## BOEK

# De molens van Hoogeveen

DOOR: JERRY VONDELING

Het is alweer een jaar geleden dat ons boek over de Hoogeveense molengeschiedenis is uitgekomen. We hebben het eerst regionaal aan de man gebracht, maar wellicht zijn er ook landelijk nog mensen die belangstelling hebben.

November 2022 werd in molen De Zwaluw aan de Van Echtenstraat in Hoogeveen het eerste exemplaar van het molenboek overhandigd aan burgemeester Loohuis.

Nooit eerder verscheen een zo uitgebreid en volledig overzicht van de Hoogeveense molengeschiedenis. Molenaar Jerry Vondeling en geschiedkundigen Albert Metselaar en Marga Zwiiggelaar, hebben hiervoor jarenlang samengewerkt. Hun zoektochten moesten op elkaar worden afgestemd en dat leidde er ook toe, dat de verschijning van het boek steeds weer werd uitgesteld. Kwaliteit was voor hen belangrijker dan snelheid.

Het resultaat is een boek dat het molenerfgoed in Hoogeveen en omstreken over kan dragen aan een volgende generatie. Hopelijk kan dit weer nieuw, aanvullend materiaal naar voren halen.

Helaas heeft dit boek zijn beperkingen. Uw ervaring is compleet, als u het meel geroken heeft, de wieken van De Zwaluw zag draaien, het mechaniek van binnenuit zachtjes hoorde kreunen en de stenen hoorde malen.

Het boek kost € 37,50 en is verkrijgbaar bij Stichting Levende Molens in Roosendaal en bij mij.

U kunt mij bereiken via [jjvondeling@hotmail.com](mailto:jjvondeling@hotmail.com) of via facebook.





# Geslaagden najaarsexamens 2023

DOOR: NICO VAN DEN BROEK, examenplanner



Foto 1: Dik Loman (r) met examiner Nico van den Broek (l) in De Ooievaar, Terwolde

In 9 examendagen zijn 31 van de 33 kandidaten geslaagd (94%) voor hun Getuigschrift van Molenaar. Totaal waren er 6 watermolenaars (1 afgewezen) en 27 windmolenaars (1 afgewezen).

In Terwolde mochten wij de 2.500ste windmolenaar in het zonnetje zetten: Dik Loman uit Warnsveld (zie foto 1).

Ook onze buitenlandse kandidaten zijn geslaagd deze ronde:

- Alisa Crawford uit de Verenigde Staten is in Eindhoven geslaagd voor het Watermolenexamen (zie foto 2).
- Jurgan Jelloneck uit Duitsland is in Oeffelt geslaagd voor het Windmolenexamen (zie foto 3).

De kandidaten en de examencommissie zijn op de 10 examenmolens zeer gastvrij ontvangen en begeleid.

*Een bedankje is op zijn plaats aan al deze vrijwilligers, die het steeds weer mogelijk maken dat er geëxamineerd kan worden!*

## Windmolenaar

21 september 2023

### De Hoop, Zoetermeer

Jaco de Vries  
Rik Klapwijk  
Albert van der Steen  
Bastiaan de Jong

22 september 2023

### De Onrust, Muiderberg

Jannemieke Kroese  
Marisa Mol  
Jan Huizinga  
Joop Broodbakker

28 september 2023

### Braakmolen, Goor

Henk Schopman

29 september 2023

### Hollands Welvaren, Mensingeweer

Henk van der Mast  
Albert Meijering  
Jeftha Tuininga



3 oktober 2023

**De Ooievaar, Terwolde**

Jan de Vos  
Reinoud Holleman  
Chris van den Broek  
Dik Loman

6 oktober 2023

**De Vooruitgang, Oeffelt**

Jan Rovers  
Marcel Broeders  
Jürgen Jelloneck  
Victor van Swam

10 oktober 2023

**Holten's Molen, Deurne**

Frank van Hoek  
Michel van der Beek  
Theo Heijnen

13 oktober 2023

**Molen Oosterland, Oosterland**

Harold Mossinkoff  
Martijn Gijssel  
Joost Potappel

**Watermolenaar**

22 september 2023

**De Collse Molen, Eindhoven**

Rene van der Laan  
Alisa Crawford

28 september 2023

**Den Haller, Diepenheim**

Jan Lowenthal  
Nick Vos  
Diana van Scherpenzeel

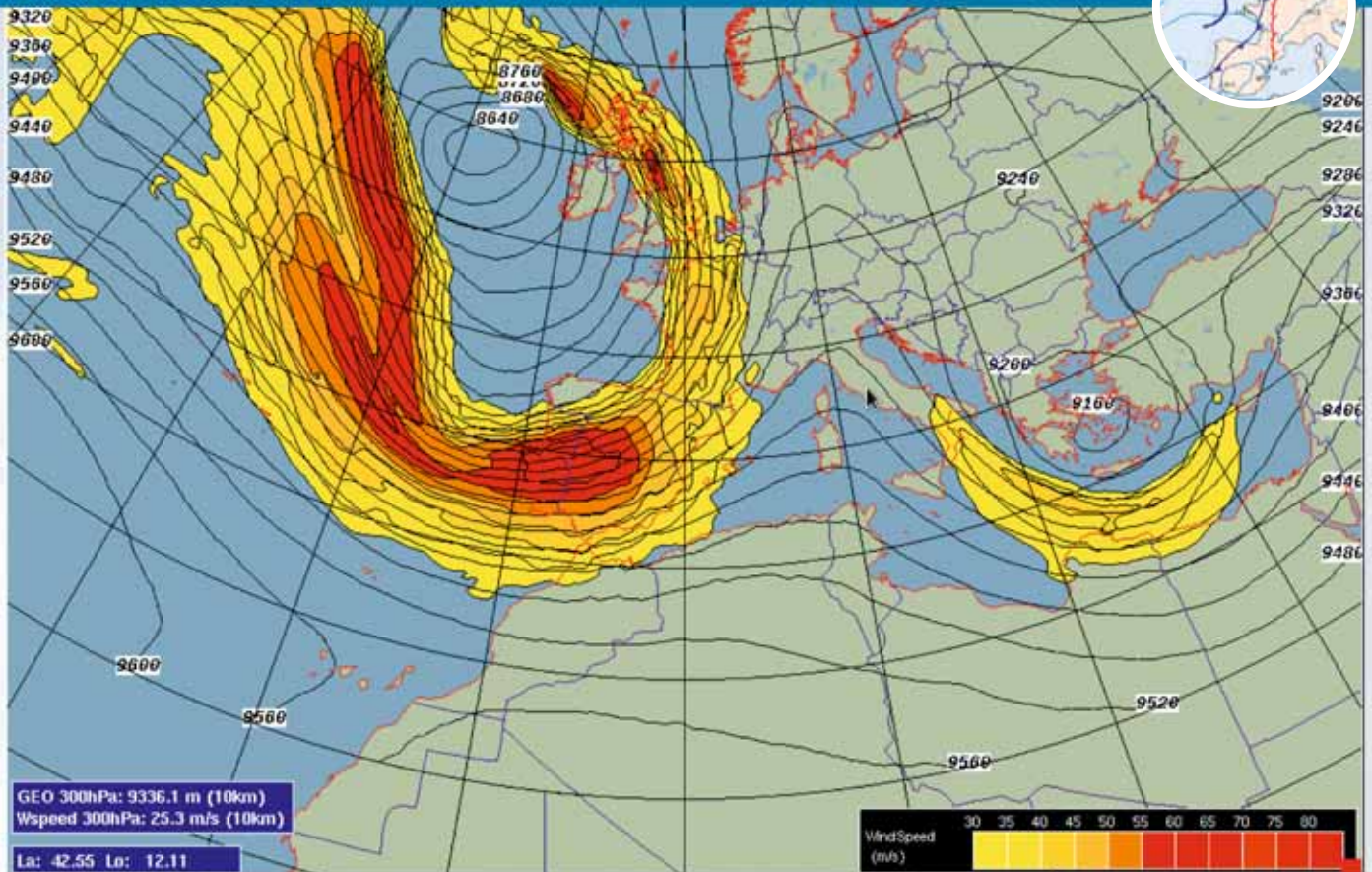


Foto 2. Alisa Crawford uit Holland - Michigan (l) krijgt haar Getuigschrift Watermolenaar van examiner Jo Meessen (r) in De Collse Watermolen, Eindhoven



Foto 3. Jurgen Jelloneck uit Emmerich am Rhein (Dl.) (r) wordt gelukgewenst door examiner Wim de Goeijen (l) in De Vooruitgang, Oeffelt





Afb 1. Een kronkel van de straalstroom ligt over Spanje via Schotland naar IJsland. In de as komen windsnelheden voor 80 meter per seconde ofwel 288 kilometer per uur. Dit is een kaart van de luchtdruk op 9,3 kilometer hoogte.

# Stormdepressies

Nu de zomerweer voorbij is, worden de depressies weer actiever. Rond 21 september begint op de Noordpool de zes maanden durende poolnacht. Hierdoor koelt de Noordpool geleidelijk af, zowel aan de grond als op hoogte. Als gevolg hiervan begint de straalstroom actiever te worden: de windsnelheden op grotere hoogte nemen toe. Ook de Canadese landmassa begint snel kouder te worden en dat is ook belangrijk voor ons, want onze depressies komen vaak voort uit verstoringen in het weer daar.

DOOR: DAVID HENNEVELD, weerkundige

## Straalstroom

Door de toenemende winden in de straalstroom worden depressies groter en actiever. Onder een bepaald gedeelte van de straalstroom wordt lucht weggezogen en hoe harder de straalstroom waait, hoe groter dit wegzuigend effect zal zijn. Hierdoor kan de luchtdruk in depressies flink dalen en daarmee worden soms grote windvelden gecreëerd. Doordat de straalstroom vooral een zuidwest-noordoost richting heeft, worden depressies meestal aangevoerd vanaf de Atlantische Oceaan.

## Azorenhoog

Stormdepressies worden gekenmerkt door windvelden met voor langere tijd minimaal windkracht 9. Meestal liggen deze windvelden aan de zuid- en westkant van een depressie. Daar ligt immers altijd het Azorenhoog dat deels bepalend is voor de verschillen in luchtdruk.

Stormdepressies kunnen enorme windvelden hebben van meer dan 1.000 vierkante kilometer. De luchtdruk in de kern kan uiteenlopen van 990 tot 915 millibar. Die laatste druk is zo laag, dat de meeste barometers dit niet

eens kunnen aangeven. Overigens is het niet zo, dat het stormveld altijd dichtbij de kern ligt. Het komt regelmatig voor, dat de windvelden verder van de kern af liggen, soms wel 100 tot 300 kilometer van de kern vandaan.

## Trekrichting

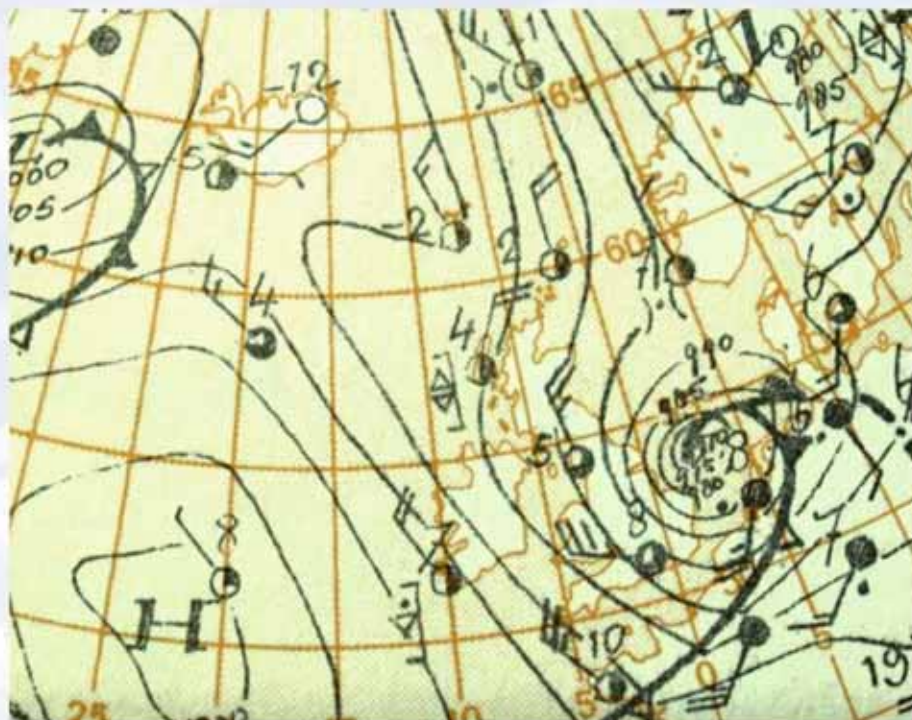
Stormdepressies die bij ons veel wind veroorzaken trekken meestal via Schotland naar Noorwegen of over de Noordzee naar Denemarken. Ze kunnen het hele jaar voorkomen, maar hebben toch wel een duidelijke voorkeur voor het najaar, de winter en het voorjaar.



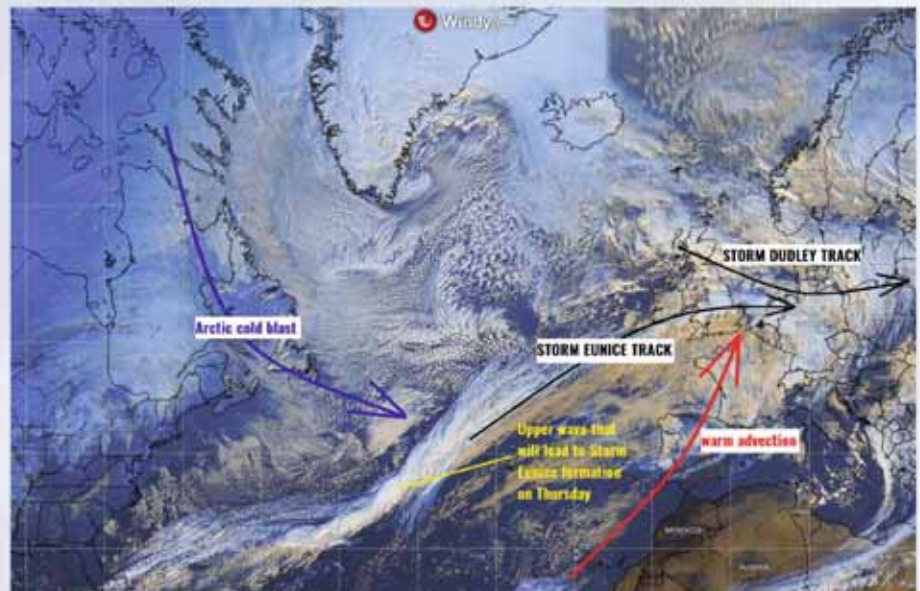
Voor ons land zijn de gevaarlijkste stormdepressies toch wel die over de Noordzee naar het oosten trekken of die vlak langs ons land naar het noordoosten trekken. Het gaat dan vaak om vrij jonge depressies die nog erg in ontwikkeling zijn en daarna volwassen worden. Juist tijdens deze fase komt de meeste wind tot stand en ontwikkelen zich soms heftige stormen. Het positieve hieraan is vaak, dat de straalstroom zo sterk is dat deze depressies ook weer snel verdwenen zijn. Door deze hoge treksnelheid zijn de windvelden daardoor ook tamelijk kortdurend.

## Wind en windstoten

De wind speelt een hoofdrol bij deze depressies. Een bekende spreuk die ik altijd aanhou is: *Waat het aan de grond hard, op hoogte waait het altijd harder*. Dat is zeker bij stormdepressies aan de hand. Staat er boven land windkracht 9, dan komen winden met orkaankracht al voor rond 500 meter hoogte. Dat betekent windkracht 12 ofwel 118 kilometer per uur en meer. Op 1.500 meter hoogte kan de windsnelheid dan al 150 kilometer per uur halen, rond 5 kilometer hoogte al wel 200 kilometer per uur. Dat zijn onvoorstelbare hoeveelheden lucht die zich dan boven ons hoofd verplaatsen. De straalstroom haalt hierbij dan makkelijk 300 kilometer per uur en meer. De windstoten hierbij liggen er ook niet om: makkelijk 100 tot 120 kilometer per uur en soms meer.



Afb 3. Een weerkaart van 2 april 1973. Een van de zwaarste stormen ooit, veroorzaakt door een 975 hPa diep lagedrukgebied. De isobaren liggen dichtbij elkaar, goed voor een korte maar hevige zeer zware storm.



Afb 2. Op de satellietfoto is goed te zien hoe zuidelijk de Canadese winterkou de Atlantische Oceaan op trekt. Dit gebeurt niet alleen aan de grond maar ook op grotere hoogte.

Die windstoten worden veroorzaakt door een aantal zaken:

- Het **ruwe landschap** zorgt ervoor, dat de onderste luchtlagen tot rond 1.200 meter hoogte flink doorgemengd worden. Daarmee komen ook de hogere windsnelheden rond 1 kilometer hoogte naar beneden in de vorm van windstoten.
- De **zon** kan voor wat thermiek zorgen, waardoor ook de onderste luchtlagen gemengd worden zoals uitgelegd hierboven.
- **Neerslag** bij een koufront of door buien

veroorzaken de hoogste windstoten. Omdat de heftige neerslag van grotere hoogtes door de atmosfeer naar beneden valt (3 tot 5 kilometer), buigt de neerslag de windbanden om tussen 1 en 2 kilometer hoogte en sleurt deze mee omlaag. Deze klappt dan op de grond als windstoten. De windsnelheid op 1 tot 2 kilometer hoogte is een goede maat voor de te verwachten snelheid van die windstoten.

## Fronten

Bij stormdepressie staat er veel 'druk' op de fronten: die razen soms wel met meer dan 100 kilometer per uur over ons heen. Vaak is het warmtefront degene die de eerste toename van de wind brengt en dan meteen al achter het front. Het koufront bestaat bij stormdepressies vaak uit een zeer scherp begrensde buienlijn met kortdurend heftig weer, zoals zware regen, hagel, een klap onweer en zware windstoten. Vaak duren dit soort buienlijnen maar 5 tot 10 minuten en dan zijn ze weer voorbij. Achter het koufront klaart het op en komt vaak de meeste wind tot stand, al dan niet rond troggen of oclusies. Ook de zon heeft soms een flink aandeel door thermiekbellen die windstoten veroorzaken.

## Storm Eunice

Deze storm van februari 2022 trok van het zuidwesten van Engeland over het noorden van Nederland naar het oosten en was een storm van formaat. Op grote schaal werd boven land windkracht 10 gemeten (!) en dat is vrij uniek. De windstoten haalden 145 kilome-



ter per uur, gemeten tijdens buien. Deze storm stond al dagen op de weerkaarten en met name aan de zuidzijde van het lagedrukgebied waren er aanwijzingen, dat zich een bijzonder sterk windveld zou ontwikkelen. De ochtend van 18 februari begon nog rustig met een naar zuid krimpende wind en een naderend warmtefront. Code oranje stond al uit, maar veel Nederlanders vroegen zich af waarom dat gedaan was, want het was nog tamelijk rustig.

### De ochtend

Een rug van hogedruk trok weg naar Duitsland en het warmtefront trok in de ochtend over. Daarachter nam de wind snel en duidelijk toe. Aan zee werd het stormachtig, windkracht 8 en de windstoten gingen daar al naar bijna 90 kilometer per uur. Boven land

werd het windkracht 5 tot 7, niets bijzonders nog. Echter, na waarnemingen uit Engeland en het zuidwesten van België zagen we dat de wind en de windstoten enorm waren en dat kwam recht op Nederland af. Het KNMI kondigde rond 10 uur dan ook code rood af voor windstoten boven de 120 kilometer per uur. Het koufront passeerde tussen 12 en 13 uur en veroorzaakte windstoten tot rond 100 kilometer per uur. Daarachter nam aan zee de wind flink toe, maar veel mensen vroegen zich af of dit het nu was. Het venijn zat hem echter in de staart (de occlusie) en die zou pas in de tweede middagheft overtrekken.

### De middag

In de namiddag nam op het naderen van een occlusie de wind vrij snel en sterk toe. In het vlakke binnenland trok de wind op grote

schaal aan naar windkracht 9 tot 10 met stoten tussen 110 en 140 kilometer per uur en dat tot aan de oostgrens, tamelijk uniek. Tegen de avond trok de wind nog iets verder aan naar windkracht 11 lokaal aan zee en daarna neemt de wind snel af. De verwachting was dat de kust windkracht 9 tot 10 zou krijgen en de Wadden windkracht 11 tot 12 met stoten tot 150 en 160 kilometer per uur. Wat gebeurde was dat vrijwel het hele binnenland windkracht 9 tot 10 kreeg met lokaal windstoten van 140 kilometer per uur en dat het op de Wadden relatief meeviel. Wat dat betreft blijft het weer deels onvoorspelbaar en dat maakt het vak van weerkundige ook zo mooi.

## TECHNIEK

# Het plaatsen van Bremerneuzen

DOOR: IDS VAN DER HONING

Op 11 september zijn de Bremerstroomblijneuzen geplaatst op de geklonken buitenroede van molen Aeolus in Adorp. De neuzen werden met schroeven op de voor- en rechterkant van de roede bevestigd. De hekstokken van de zelfzwiching steken kort door de roede en er zijn geen kluften, scheerhouten of schenkels.



De complete stroomblijneus wordt aangevoerd



Bij het ophijzen is de binnenzijde van de koker goed zichtbaar



De koker zit bijna op zijn plaats



Bijna klaar



## Koning Molenzeylen



- Nieuwe zeilen
- Reparaties
- Touwwerk
- Smeermiddelen
- En meer...

Fa. Koning v.o.f.  
058-2135830 / 06-15107316  
info@koning-molenzeylen.nl

[www.koning-molenzeylen.nl](http://www.koning-molenzeylen.nl)

## MOLENSTEENMAKERIJ

### HANS TITULAER

voorheen  
HEINRICH VAN HEES

Alle soorten molenstenen, scherpdienst, afstellen,  
maaltechnisch advies.

Onderhoud aan oliestenen en pelstenen.

Restauratie van stenen en maalstoelen.

Kweernen, wrijfstenen, demo-steentjes.

Kneus- en scherphamers.

[www.molenzeylen.nl](http://www.molenzeylen.nl)

Werkplaats: Eendenpoelseweg 6a, 6581 AB Malden, Nederland

Tel.: 0031 (0)24 696 36 54 / 0031 (0)6 53 66 76 86

E-mail: molensteenmakerij@planet.nl

## Zeilmakerij van Neerven bv



Sinds 1925

## MOLENZEILEN

kwaliteit WK 100% Polyester: Bruin  
kwaliteit 50% Polyester, 50% Katoen: Bruin, Wit  
kwaliteit MARLON: Bolus Rood

Driek van Erpstraat 1  
5341 AK OSS  
Tel. 0412-624028

E-mail: [info@zeilmakerijvanneerven.nl](mailto:info@zeilmakerijvanneerven.nl)

**DEGELIJKHEID EN  
GEGARANDEERD DE  
BESTE KWALITEIT !!**

## WIEKENMAKERIJ

# VAAGS

### AALTEN

ONTWERP & PRODUCTIE

550+ gelaste roeden

100% NDO lascontrole

45+ geklonken roeden

100% betrouwbaar

[www.wiekenmakerij.nl](http://www.wiekenmakerij.nl)

- In onze **wiekenmakerij** lassen en klinken we molenroeden met kennis en ervaring van meer dan **100** jaar molenmakerij.
- Elke molenroede en wieksysteem is **uniek** en wordt nauwkeurig ontworpen met **aandacht** voor historie en betrouwbaarheid.
- Onze medewerkers en processen zijn gecertificeerd, we passen **100%** NDO lascontrole toe en leveren onze vertrouwde garantie.
- Ga naar **wiekenmakerij.nl** voor betrouwbare roeden en wieken.
- **Volkomen. Vertrouwd. Verzekerd.**



# Deel 1 van de cursus: Hoe geef ik een boek uit?

DOOR: ANJA NOORLANDER, tekst  
DANIELLA DE HAAN, foto's

U INSTAGRAM: @ODE\_AAN\_DE\_MOLENAARS  
@DANIELLADEHAAN.PHOTOGRAPHY



In 2013 studeert Daniella af aan de fotoacademie. Tijdens haar afstudeerprojecten heeft zij onder andere Bjorn den Ouden als molenaar gefotografeerd en van deze foto's zelf een bijzonder boekje gemaakt (oplage van 3). Ook heeft Daniella Kinderdijkse molenaars geportretteerd en hier een expositie van samengesteld. Hierdoor leerde zij Anja Noorlander als molenaar en bewoner van Overwaard 6 kennen en al snel werden zij vrienden.

## Hoe ging het ook alweer?

Daan speelt al lang met de gedachte om een documentaire te maken over de leefwijze van de molenaars. Anja maakt zich sterk voor het in stand houden van de leefwijzen van molenaars. Wanneer zij daar steeds weer over praten, gaan zij samen een project starten, genaamd Ode aan de molenaars. Doel is om met een fotoboek het huidige leven van molenaars

en hun gezinnen vast te leggen voor de volgende generaties. Doel is ook om aandacht voor het immaterieel erfgoed te krijgen, waardoor molenaars en hun leefomgeving beschermd gaan worden.

## De zoektocht naar het HOE

Molenaars bereid vinden om zo een inzicht te geven in hun persoonlijke leven is 1. En dat is nogal wat. We zijn dan ook erg blij en dankbaar voor de samenwerking en de enorme gastvrijheid van Theo, Thijs, de familie Van der Graaf, familie De Vries, Petra en Arie en Jaap. Ook alle molenaars waar we op de handen mochten kijken. Zonder deze mensen zijn er geen verhalen, geen foto's en geen project.

Schrijven en fotograferen is 2. Kwestie van doorbuffelen en veel tijd erin stoppen. De opmaak van het boek is 3 en levert geen proble-

men op. Het is tenslotte Daan haar werk om de opmaak te doen en dat kan zij goed. Het is veel werk, maar dat kunnen we in eigen beheer doen. Maar dan het boek uitgeven is voor ons beiden een nieuwe tak van sport. Waar begin je? En met wie pak je dit op? We spreken met een kennis van Daan, die zelf een paar streekgebonden fotoboeken heeft uitgebracht. We worden door een uitgever uitgenodigd die later geen uitgever bleek te zijn. We spreken drukkers, schrijvers die zelf romans hebben geschreven en bij een uitgeverij zitten, we spreken fotografen die via uitgeverij hun werk op de markt hebben gezet. We spreken kunstenaars, schrijvers en fotografen. We onderzoeken en bekijken het uitgeven van een boek van alle kanten.

## De uitgevers

Gesterkt door alle adviezen en positieve reac-



ties trekt Anja haar klompen uit en haar stou- te schoenen aan. Zij schrijft meerdere uitge- vers aan om hun ideeën voor een boek bij de uitgevers neer te leggen. Deze uitgevers wor- den zorgvuldig uitgezocht door Daan en Anja. Een maatstaf is wat deze uitgevers eerder aan fotoboeken hebben uitgebracht. Meerdere en- thousiaste uitnodigingen volgen met boeien- de gesprekken tot gevolg. Uitgevers die snap- pen wat wij willen en goed de samenwerking zoeken. Uitgevers die alles aan ons overlaten, ook de financiële risico's. Uitgevers die alles van ons willen overnemen, zelfs wat er later met de foto's mag gebeuren. Voor alles valt wat te zeggen. Voor alles bedanken we. Uiteindelijk komen we een klein bedrijfje te- gen, waarvan het uitgeven van boeken niet hun voornaamste bezigheid is. Het zijn ken- nissen van Daan. Zij geven van alles uit: pos- ters, kaarten, spellen, agenda's en ook boeken. Niet onze eerste keuze! Maar de creativiteit en de eerlijkheid spat er vanaf. We eten een broodje met z'n allen, in plaats van dat we uitgenodigd zijn voor een zakelijke lunch. Lekker Rotterdams. Geen overdreven geouwe- hoer. De twee mannen zijn lekker duidelijk: ga dit alsjeblieft in eigen beheer uitbrengen. Daar doe je het boek, de mensen die erin staan en jezelf het meeste recht mee. Indien



je hulp nodig hebt, prima: je weet ons te vin- den.

### Wij zijn er klaar mee!

We zoeken dus geen uitgever meer. Volgens de mannen, tijdens dat broodje, kunnen we de meeste werkzaamheden zelf. Sterker nog, we kunnen dat beter dan een uitgever. Dus geen pumps en kostuums meer aan, geen afspraken met leuke en minder leuke uitgevers. We zijn er klaar mee! Bij nader inzien kunnen die pumps en pakken misschien nog niet de kast in. We gaan nog wel op zoek naar mensen die

ons boek in de voorverkoop willen bestellen, organisaties die ons willen sponsoren of anders een bijdrage willen leveren. Daarvoor gaan we nu kosten berekenen, waardoor we weten wat een boek straks moet kosten. Dat soort zaken. Lekker buiten onze comfortzone. Nooit te oud om te leren! Wij zijn er klaar voor! En wordt vervolgd!

Indien je een goed idee hebt, bereidt bent om te sponsoren of je op wil geven voor eventuele voorverkoop, mail dan naar [odeaandemolenaars@gmail.com](mailto:odeaandemolenaars@gmail.com).

## Gezocht: hoofdredacteur

De redactie van de Gildebrief is op zoek naar een hoofdredacteur. Samen met de tekstredacteur en de eindredacteur ben je onderdeel van de redactie. Als hoofdredacteur ben je de spin in het web van de Gildebrief. Als het nodig is hak jij de knopen door. Als je één uurtje in de week over hebt en hebt interesse in schrijven dan is deze functie op jouw lijf geschreven.

De inzet van één uur in de week is geen lokkertje maar echt waar. Bij het verschijnen van een nieuwe Gildebrief is het ietsje meer.

Wil je meer informatie stuur dan een mail naar [redactie@gildevanmolenaars.nl](mailto:redactie@gildevanmolenaars.nl).

Aanmelden voor deze functie kan bij onze secretaris: [secretaris@gildevanmolenaars.nl](mailto:secretaris@gildevanmolenaars.nl)





# Onwillig

DOOR: ADRIAAN HONIG

Het was een prachtige, zonnige ochtend. De molen lag bij een stevige zuidwestenwind lekker te soezen in het heldere zonlicht. Ze verleidde hiermee een hoop mensen om een bezoek aan de molen te brengen. Ik zette de molen snel op de wind en in gang met vier volle zeilen. Het beloofde een mooie maaldag te worden.

## Vol in bedrijf

Onze korenmolens is twee dagen per week in vol bedrijf. Er wordt gemalen, gebuild, gemixt en verpakt. De eigen molenwinkel is die twee dagen ook open. We verkopen er onze graanproducten en wat ander lokaal gemaakte biologische lekkernijen zoals honing, jam en bier. De winkel wordt zeker bij mooi weer dan ook veel bezocht. Met name sinds corona lijkt heel Nederland zelf zijn brood te bakken en dat is goed te merken aan de omzet in de winkel.

## Molenploeg

Met een ploeg van molenaars en mensen in de winkel is dat goed te behappen, tenminste als er voldoende vrijwilligers zijn. Het ontbreekt met name aan mensen die onze meelproducten winkelklaar kunnen maken. Werkzaamheden als vullen, mixen van bijvoorbeeld pannekoekenmeel en etiketteren zijn bij vrijwilligers helaas niet in trek. Dit werk doen wij als molenaars er dus gewoon bij. Even een kwartiertje voor koffie, schaft en thee schiet er dan vaak bij in, samen met een stevige maar gezellige discussie over Het Leven. Advertenties bij de vrijwilligerscentrale en zelfs een oproep op de lokale radio/TV-zender hebben tot nu toe geen resultaat gehad. Het

is als het zoeken naar een pond knoopsgaten. Het gevolg is dat onze winkelschappen met graanproducten soms veel weg hebben van een gatenkaas.

## Een gat

Op zo'n gatenkaas-moment kwam een klant roggemeel kopen. U begrijpt het al: rogge stond niet meer in de schappen. Vanuit de winkel kwam de vraag of ik roggemeel op voorraad had. Ik kon dat bevestigend beantwoorden, maar ik was op de wind tarwe aan het malen en tegelijkertijd ook aan het builen. Daarom kon ik op dat moment niet een paar zakken roggemeel voor de klant vullen. Ik liet weten, dat hij de eerste zou zijn die ik na het malen en builen aan zijn bestelling zou helpen. De klant ontstak in woede. Dat had hij nog nooit meegemaakt. Uitleg hielp niet. Van het aanspreken van anderen komt nooit wat

goeds. Mensen zijn beledigd en raken overstuur. En zelf ben ik geen haar beter.

## Oplossing

Maar wat had ik kunnen doen om het nu op te lossen? Ik vraag de klant om naar de maalzolder te komen om te zien waar ik mee bezig ben. De klant gaat vier steile trappen op naar de meelzolder en begrijpt direct dat het geen onwil of luiheid is dat ik hem niet direct aan zijn roggemeel kan helpen. Daarna trekt hij zijn jas uit en gaat als vrijwilliger op de vulzolder aan de slag om zijn zakjes rogge klaar te maken. Maar als iets te mooi is om waar te zijn is dat meestal ook zo.

Toch was het weer een mooie en leerzame molendag. Met zweet op de rug keerde ik huiswaarts.



Goed gevuld



Geplunderd

De redactie van de Gildebrieff  
wenst u prettige kerstdagen en voor  
2024 veel wind in de zeilen!





## WORD MOLENAAR

DOOR: BAS DE DEUGD

Ergens tussen de 125 bronnen in Twente ligt Watermolen Frans. De molen is begin 1700 als papiermolen gebouwd aan de Mosbeek in Mander. In 1776 kocht de papierfabrikant Willem Cramer uit Ootmarsum de molen met boerderij. Toen machines het werk halverwege de negentiende eeuw overnamen, raakten de molens buiten gebruik.

Molenaar Bernard Frans, die deze molen al huurde, kocht de molen in 1870. In het contract stond dat hij gedurende 99 jaar geen papier mocht maken. De familie Frans verbouwde de papiermolen tot graanmolen met bakkerij en legde de molenkolk aan als waterreservoir. Kleinzoon Gerard Frans stopte met zowel molen als bakkerij in de zomer van 1955. De molen raakte daarna in verval. Sinds 1961 is Watermolen Frans in het bezit van Stichting Landschap Overijssel die de molen gerestaureerd heeft.

Op een prachtige zaterdag eind september word ik ontvangen door Harold Postma. Hij is sinds ongeveer 8 jaar betrokken bij

de molen als een van de molenaars en sinds 2013 lid van het Gilde. Hij is zowel wind- als watermolenaar.

De ontvangst is hartelijk en de koffie meer dan goed. Harold vertelt boeiend over de molen en veel andere zaken. Kom maar eens langs om de geschiedenis van de molen te horen. De watermolen is een bezoek meer dan waard. Op zondagmiddag werken de molenaars bij de Watermolens Frans of Bels. Er is een mooie expositie met het verhaal van de molen en een prachtige schaalmodel van een papiermolen.



©2023 Het Gilde van Molenaars.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronische gegevensverwerking of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van Het Gilde van Molenaars.





**Geef een eigen draai aan de molen!**

**Word molenaar!**